

# СУЧАСНІ ЦІННОСТІ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

*Козиряцька А.В.*

*Україна, м. Запоріжжя, Запорізький Національний Технічний Університет*

*кафедра «Соціальна робота»*

Головними сімейними цінностями були і залишаються: виховання у дітей справедливості, любові та поваги до інших, дотримання сімейних традицій, повсякденне спілкування. Важливим питанням залишається чи вважають сучасні родини все вищезазначене сімейними цінностями [6, с. 15].

Усе найкраще, що є на землі, починається з сім'ї. Без неї, як без природи, людство обійтися не може. Мамина ласка, бабусина доброта, дідусева мудрість, тепло хатнього затишку у колі рідних на все життя залишають глибокий слід у душі та серці кожної дитини. Українська сім'я є першою школою національного виховання, світлицею моральних чеснот, формування пошани до рідної мови, народних звичаїв.

З перших днів появи дитини на світ сім'я покликана готувати її до життя та практичної діяльності, в домашніх умовах забезпечити розумну організацію її життя, допомогти засвоїти позитивний досвід старших поколінь, набути власного досвіду поведінки й діяльності [1, с. 179].

Невід'ємною частиною культури наших пращурів була народна родинна педагогіка. Скарбниця народної педагогіки містить перевірені віками національні виховні традиції, культурно-освітні цінності.

Проте актуальність проблеми сімейного виховання полягає в тому, що соціально-економічні зміни, які відбуваються у житті нашої країни, потребують термінового перегляду звичних поглядів, установок не лише в області виховання підростаючого покоління, а й у взаємовідносинах усіх ланок системи соціального розвитку особистості. Насамперед, це стосується взаємовідносин соціальних інститутів і сім'ї. Аналіз стану цих взаємин свідчить, що традиційний підхід до виховання підростаючих поколінь є надзвичайно малоефективним.

Що ж стосується дошкільнят, дошкільний вік характеризується найсильнішою залежністю дитини від дорослих. На цьому етапі становлення особистості дуже важливо, як складаються стосунки дитини з дорослими. Що більше ускладнень виникає у житті батьків, то більше емоційних і поведінкових проблем з'являється у дітей. Створюється «зачароване коло», розірвати яке може лише ефективна психологічна допомога усім, хто опинився у ньому.

І у батьків, і у дітей нині є: чимало можливостей для різноманітного сімейного дозвілля, однак батьки з різних причин усе менше часу спілкуються з дітьми [9, с. 102].

Дослідження, які проводилися соціологами, свідчать: час, коли батько, мати і діти перебувають удома разом (не враховуючи сон) менше 1,8 години на добу (десь трохи більше ста хвилин). В основному батьки виховують окремо, витрачаючи на тиждень: мами 8 годин 40 хвилин, татусі 6 годин 30 хвилин. Але це загалом, на безпосереднє виховання, мається на увазі прогулянки з дітьми, ігри з ними, читання вголос, перевірка уроків, батьки відводять у середньому 35 хвилин. Лише в 10 сім'ях із 100 батьки ходять із дітьми на прогулянки, на дитячі майданчики, в музеї, кіно, на стадіон. Проаналізуйте, скільки часу протягом тижня ви проводите разом із дитиною: витрачаючи на заняття з дітьми, відвідування кіно, музеїв тощо.

Змінилася й атмосфера у сім'ях. Збільшилося число неповних сімей і сімей з «новим» батьком. Чимало батьків мають шкідливі звички. У багатьох сім'ях підходи батька й матері до виховання часто не співпадають. І неузгоджені між собою, вимоги батьків не відповідають можливостям і потребам дитини [9, с. 112].

Такі ситуації у сім'ях викликають у дітей відчуття нестабільності. Як наслідок, сьогодні чимало дітей мають емоційні та поведінкові проблеми. Дитина, що потерпає від них, часто потрапляє у безвихідне становище. Вона відчувається неповноцінною і нелюбимою, боїться наслідків своєї поведінки. А її продовжують критикувати, карати і навіть лаяти посилюючи відчуття небезпечності навколишнього світу. І нагороду, і покарання така дитина сприймає як загрозу та спробу змінити себе, а потрапляючи у нові ситуації, продовжує діяти так, як вважає безпечними.

Як допомогти дитині, яку загнали у глухий кут? Єдиним способом налагодити з нею контакт і створити умови для повноцінного розвитку її потенціалу та здібностей є

встановлення стосунків, за яких дитину прийматимуть такою, якою вона є. Необхідно дати їй змогу ствердити своє “Я” і відчути власну цінність [7, с. 54].

Сім'я — це перша суспільна шаблн-ка в житті людини. Для того, щоб сім'я успішно виконала свої виховні завдання, необхідно, щоб батьки знали основні педагогічні вимоги і необхідні умови сімейного виховання. Донесення до батьків цих знань — одне з головних завдань педагогів.

Як не існує народу й країни без власної історії, так і не може існувати родина без традицій, норм, правил, віри та власних цінностей.

Проблеми, які виникають під час виховання гідного громадянина нашої країни, вирішуються знову ж у тісному контакті з батьками. Особливу роль у спільній роботі дошкільного закладу і сім'ї відіграють батьківські збори, комітети, анкетування батьків, бесіди з ними, відвідування дітей вдома, конкурси, круглі столи, вікторини [8, с. 5].

Сім'я є тими важливими інститутами соціалізації, які паралельно з громадськістю, дитячими й молодіжними об'єднаннями сприяють прилученню індивіда до культури та формують його як повноправного громадянина суспільства, особистість з притаманними їй якостями, цінностями, характером.

Отже, важливе значення у творенні емоційного світу дитини має сім'я, в умовах якої відбувається становлення особистості, укріплюються її якості, здібності, таланти. За умов тісної співпраці сім'ї з іншими виховними центрами нахили дітей постійно розвиватимуться, вдосконалюватимуться. Батьки виховують, а діти виховуються тим сімейним життям, яке складається планово чи непланово. Дитина «дихає» тим повітрям, котре батьки створюють навколо неї [5].

#### Література:

1. Артюхина Л. В. Жизненные и профессиональные ценности поколений – основа корпоративной культуры компании в условиях кризисов и конкуренции / Л. В. Артюхина // Современные гуманитарные исследования. – 2011. – № 5. – С.179-183.

2. Васильченко О. М. Репродуктивна поведінка особистості. Соціально-психологічний аналіз: монографія / О. М. Васильченко. – Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2013. – С.276-277.

3. Гаврилюк В. В. Динамика ценностных ориентаций в период социальной трансформации: поколенный подход / В. В. Гаврилюк, Н. А. Трикоз. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://ecsocman.hse.ru/data/611/119/1217/011>. – Назва з екрана.

4. Галичанська А. В. Родинна традиція як умова запобігання міжпоколінних конфліктів у підлітків в сім'ї / А. В. Галичанська // Автореф. к. психол.н. – К., 2011. – 19 с.

5. Куминова Л. А. Роль социально-культурных институтов в формировании семейных ценностей / Л. А. Куминова. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.altgaki.org/orc/op/241-2010-02-01-17-26-16>. – Назва з екрана.

6. Леонтьев Д.А. Ценность как междисциплинарное понятие : Опыт многомерной реконструкции / Д.А. Леонтьев // Современный социо-анализ. Сборник статей. – М., 1998. – С.15-17.

7. Навайтис Г. Семья в психологической консультации / Г. Навайтис. – М. : Московский психолого-социальный институт, 1999. – 224 с.

8. Шнуренко Т. И. Ценностные ориентации студенческой молодежи как результат межпоколенной преемственности / Т. И. Шнуренко // Автореф. к. психол. н. – Курск, 2009. – 19 с.

9. Харчев А. Г. Современная семья и ее проблемы / А. Г. Харчев, М. С. Мацковский. – М. : Статистика, 1978. – 224 с.

Козиряцька Анна Володимирівна

Тема: Сучасні цінності сімейного виховання та їх вплив на формування особистості дитини

Україна, м. Запоріжжя, студентка Запорізького Національного Технічного Університету, спеціальність «Соціальна робота»

Тел.: +380936965136

email: [trofimova\\_93@mail.ru](mailto:trofimova_93@mail.ru)

адреса: м. Запоріжжя, вул.. Військбуд 91/20